

סדר פסח חילוני בזמן מלחמה:

אנו עומדים בפתחו של חג הפסח, חג החירות והעצמאות, בעת בה אנו נתונים במלחמה, כיצד נחגוג, תוך התחשבות בנסיבות המיוחדות?

חגי האביב, מתחילים בליל הסדר, ומסתימים ביום העצמאות. בתום תקופה זו נושאת משמעות מיוחדת, עבורנו כישרלים. סדר הפסח עוסק בסיפור עתיק של שחרור מעבדות, התגבשות לעם וניסוח ערכים ודרך חיים משותפת, ואילו יום העצמאות מגיע בתום תקופת עשרת הימים הנוראים המתחילים ביום הזיכרון לשואה ולגבורה ועוקבים אחריו יום הזיכרון לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה ויום העצמאות החוגג את ריבונותה של מדינת ישראל. אלה כידוע מבוססים על חזונו של האבות והאימהות שהקימו את ישראל, כמדינה יהודית ודמוקרטית, המבוססת על ערכים ושייכות שניתן לזהות מקורן בסיפור יציאת מצרים.

השנה רצף חג ומועד זה מזמן חידוד מסרים והתאמת חוויות למשפחה, לקהילה ולציבור.

השנה, אנו חוגגים את ליל הסדר בצל מלחמה קשה ובזמן שאנו נתונים במאבק על עתיד המדינה וחירות אזרחיה. בדומה לימי ראשית המדינה, גם אנו טרם הגשמו את חזון חותמי מגילת העצמאות, לכינון סדר חיים יהודי, ישראלי שוויוני צודק ובטוח במדינת ישראל. עם זאת, אין להתעלם מכך שחלק מהחזון הישראלי הוגשם, אנו חיים במדינה ריבונית ודמוקרטית. אך אנו חווים קרע עמוק בחברה הישראלית, חשש הולך וגובר לגורל הדמוקרטיה. אנו ממליצים שסדר הפסח ישלב את סיפורי העבר ושייכות כותביו לצדק וחירות, עם תיאורי המציאות וסיפורים ושירים המשקפים אקטואליה יחד עם שייכות ותקוות לעתיד משותף המבוסס על חזון אבותינו ואימהותינו כפי שהוא מנוסח במגילת העצמאות.

חגיגת פסח בזמן מלחמה מחייבת אותנו להתמודד עם שאלות מורכבות (ייתכן שתבחרו לשוחח עליהן בסדר עצמו) **כגון כיצד נציין את:**

- ערכי החירות והעצמאות בעת בה אנו נתונים במלחמה?
- נחזק את אחדות העם בעת בה אנו חווים קרעים עמוקים?
- נשמור על הדמוקרטיה הישראלית בעת בה היא נמצאת תחת איום?
- ננחיל את ערכי השלום ושוויון, בעת בה אנו נלחמים על עתידנו?

לשם כך הבאנו בפניכם:

תקוות, ברכות ותפילות חילוניות: טקסטים שכתבו רבנים חילונים הומניסטים המביעים תקווה, מחזקים אחווה ומקדמים דברי נחמה. כידוע "התקווה" הוא ההמנון הישראלי המשמש אותנו באירועי חג, מחאה ומועד. הוספנו כאן מילות תקווה ונחמה המותאמות לעת הזו.

תוספים ולקטי מקורות: תוכלו לעיין במגוון תוספים, מהטקסט המכונן של מגילת העצמאות והצעות כיצד לשלבה בסדר, ועד הצעות של יוזמות וארגונים שונים המציעים מגוון קטעי עיון ושירה. בין אם בבינתכם הגדה חילונית (שנערכה ע"י חילונים), או הגדה מסורתית דתית (שנערכה ע"י חז"ל)

תוכלו להיעזר בתוספים שונים בכדי להתאימה לנסיבותיכם בעת הזו

הגדות חילוניות: תוכלו לבחור כפי שעשו קודמינו לעשות סדר מלא עם הגדה חילונית. המתבססת על גישה חילונית הומניסטית הרואה באדם ריבון לחייו, חופשי ממצוות הדת ומחויב לערכים הומניסטיים כגון אלה המנוסחים במגילת העצמאות

הגדות ברוח חילונית: תוכלו להתרשם ממגוון הגדות רבות המשלבות את נוסח חז"ל כולו או מיעוטו, ומוסיפות עליו שירים סיפורים ומסרים חילונים הומניסטים. ולבחור לעשות את הסדר שלכם לאורן

מאמרים וסרטונים על הגדות פסח חילונית ואחרות: לאלה הרוצים להעמיק בתפיסת העולם החילונית הומניסטית ובביטויה בפסח הבאנו בפניכם מספר מאמרים וסרטונים העוסקים בסוגיות אלה ביניהם מאמר המזמין אתכם להמשיך במסורת של שילוב סיפורי גיבורות וגיבורי התנ"ך, על כניסתם למצרים (של בני יעקב ובעיקר יוסף) ויציאתם ממצרים (בני ישראל ובעיקר משה אהרון ומרים). כי כחילונים אנחנו ריבוניים לבחור מה יהיה בסדר שלנו, ומאחר ואנחנו לא תלויים בכוח עליון, נעדיף לספר על דמויות מקדמות חירות ושוויון. ייתכן ונבחר לשלב את סיפורי משה אהרון ומרים, במקום להתמקד ברבנים שישבו בבני ברק אז או היום או בנוסף.

נפעל לאור המסורת החילונית המשלבת עלילותיהם של אחינו ואחיותינו גיבורות וגיבורי התהילה. בשונה מהמסורת החז"לית שבחרה להדגיש רק את תפקידו של אלוהים בסיפור השחרור מהעבדות וכינון העם, כפי שנאמר בהגדה: " **וַיִּצְאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם** - "לא על יְדֵי מְלָאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שַׂרְף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֶלָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבֹּד וּבְעֶצְמוֹ...."

נוכל לשלב לא רק סיפורים אקטואליים אלא גם להנכיח סיפורים מאוצר הספרות היהודית ובעיקר מהתנ"ך, גם אם מהימנותם ההיסטורית איננה ברורה. משלוש סיבות עיקריות: חוויה ספרותית מעניקה הזדמנות לחוויה משפחתית רב דורית מרגשת וזכירה, **ספרותינו המכוננת משותפת לרבות ורבים ויכולה לקדם אחדות למרות השוני באמונות ודעות**, לגיבורי התרבות שבסיפורים אלה היה ויש תפקיד היסטורי גם אם הם לא היו קיימים כדברי אחד העם:

" ולפיכך, כשאני קורא את ההגדה בליל פסח ורוחו של משה בן עמרם – זה גבור הגבורים, הנצב כעמוד אור על מפתן ההיסטוריה שלנו – מרחפת לפני ומרוממת אותי ל'עולם העליון', – איני חש כלל באותה שעה לכל אותן השאלות והספקות... אם באמת היה האיש משה במציאות, ... אלא מבטל אני בלבי כל אלה בבת אחת בתשובה פשוטה וקצרה: ... אנו יש לנו משה אחר, משה שלנו, זה שצורתו קבועה בלב עמנו מדור דור והשפעתו על חיינו הלאומיים לא פסקה מימי קדם ועד עתה. ומציאותו ההיסטורית של משה זה אינה תלויה כלל בחקירותיהם. כי אף אם הייתם מצליחים להראות בבירור גמור, שמשה האיש לא היה כלל, או שלא כך היה, לא יגרע על ידי זה מאומה ממציאיותו ההיסטורית של משה האידיאל, זה שהלך לפנינו לא רק ארבעים שנה במדבר סיני, אלא אלפי שנה בכל ה'מדברות', שהתהלכנו בהם ממצרים ועד הנה. וכשם שמציאותו של משה זה אינה מוטלת בספק אצלי, כך גם מהותו ברורה לי ואינה עלולה להשתנות על ידי שום 'מציאה' ארכיאולוגית. וכך אני אומר: הרי האידיאל הזה נוצר ברוח עמנו, והיוצר – בצלמו יוצר."

לכן אנו ממליצים לשלב בסדר הפסח הזה סיפורי גיבורות וגיבורי התנ"ך עם סיפורים אקטואליים. נחזק את כל מי ששרד את אירועי 7 באוקטובר. נתמוך במשפחות השכולות, נעזור כמיטב יכולתנו לפצועים ולמשפחותיהם ניתן גיבוי מלא למאבק לשחרור את 133 החטופות והחטופים, נקדם ישראל דמוקרטית וליברלית לאור הכתוב במגילת העצמאות שלנו למעננו ולמען הדורות הבאים.

הזמנה לפניה אישית – תוכלו גם לשלוח לנו בקשות ל tmuraisrael@gmail.org ואנחנו נשתדל לסייע לכם באמצעות רבנינו ועמיתנו בהקדם האפשרי.

בברכת בריאות, חירות ושלום

לכם וליקיריכם, הרב סיון מלכין מס